

נולדו לרקוד

אמיר ישהר (51) מיהוד ושמואל דביר כהן (44) מקרית אונו, מתניידים בעזרת כיסאות גלגלים בגלל לקות פיזית. שניהם מצאו עצמם באמצע החיים לוקחים חלק בהפקת מחול יוקרתית, שנחשבת אחת המובילות בעולם בתחומה

כתב וצילם: איתן אלחזו ברק

אמיר ישהר (51) מקרית אונו ושמואל דביר כהן (44) מיהוד, הם שני חברים שלוקחים חלק במופע המחול של להקת ורטיגו 'כוח האיזון'. יש עוד דבר ששותף להם, לשניהם יש מגבלה פיזית שגורמת להם להתנייד עם כיסא גלגלים. שניהם מצאו את עצמם בשנה האחרונה לוקחים חלק בהפקה יוקרתית של מופע מחול שפתח את פסטיבל ישראל וקיבל שורה של ביקורות מחמיאות. זה לא מפתיע בהתחשב בעובדה שמדובר באחת הלהקות המשולבות הנחשבות ביותר בעולם מבחינה מקצועית, ושהחלה לפעול לפני 20 שנה. אז הנה הסיפור המופלא של שנים מחברי הלהקה שמורכבת מתשעה רקדנים עם וללא מוגבלות.

אמיר ישהר

"נפתח יקום שניתק את הקשר בין כאב לריקוד"

אמיר ישהר (51) נולד בירושלים, עבר לאילת וחזר לעיר הבירה בגיל שמונה. הוא נולד ללא מגבלה כלשהי לאב שעוסק בגיאולוגיה, "הוא היה מאלו שחפרו את מכרות הנחושת בתמנע בשנות השבעים" הוא מספר, ויש לו שני אחים גדולים ממנו. את השירות הצבאי העביר בנח"ל מוצנח בתקופת האינתיפאדה הראשונה, ושנתיים אחרי הצבא התפרצה אצלו מחלת כלי דם נדירה בשם בירגר שהרופאים היו אובדי עצות לגביה. מצבו הרפואי התדרדר במשך כמעט עשור. במהלך תקופה זו הוא למד מכונאות רכב וחשמלאות, הוא גם התנסה בקורסים באיפור ועבודה בברים כברמן, ואז החליט איפשרו באמצע שנות התשעים להיכנס למסלול לימוד משחק בניסן נתיב, "למדתי תיאטרון קלאסי סטייל שייקספיר ומולייר ואז הבנתי שאני בכלל לא במקום הנכון".

והמקום הנכון עבורו היה תיאטרון חזותי "הבנתי שמה שמעניין

"אחרי שנוצר הקשר עם שלי ועברתי את האודישן, התחכתי אם להצטרף לפרויקט. מאוד משנה אותי ההזדמנות לחקור את התנועה ואת המגע בשדה המחול של הקונטקט-אימפרוביזציה, עניין אותי להיות נוכח בתהליך היצירה של מופע מחול מקצועי, ובעיקר לרקוד בסטודיו עם רקדנים מקצועיים"
[שמואל דביר כהן]

אותי זה תיאטרון שוליים והפקות פרינג'". במהלך הלימודים המחלה החריפה, "נאלצתי מדי פעם להעדר מהלימודים לצורך טיפולים ובשיעורי הריקוד כבר פחות יכולתי להשתתף". מניחות פרופיל המחלה עולה כי היא תוקפת בעיקר אנשים מבוגרים עם רקע של עישון "אני הייתי צעיר מדי ללא רקע של עישון והייתי עושה ספורט" הוא מבהיר.

אחרי לימודי המשחק הוא השתתף בסרטי סטודנטים, הופיע עם להקות כאלו ואחרות כשכל העת מרחפת מעל הידיעה שהמחלה תוביל בסופו של דבר לקטיעת גפיים, ובשנת 2002 זה אכן קרה וישהר עבר שתי קטיעות מתחת לברך, "המחלה פוגעת באספקת דם לקצוות הרגל כך שלא נותרה ברירה".

אחרי הקטיעות ובאופן די צפוי הוא חווה משבר קשה, "הייתי בדיכאון רציני אבל למזלי חבר שלמד איתי משחק היה צריך את העזרה שלי בהפקה של הצגת גמר שלו על הנסיך הקטן", ישהר שיחק את דמות הטייס מהספר הנודע, "החלטנו שכיסא הגלגלים יהיה סימבול למטוס מקורקע וכל העיסוק סביב זה, שלף אותי מהדיכאון כי היה לי עם מה להתעסק". לקרית אונו הוא הגיע לפני שש שנים והוא בינתיים מוצא עצמו מתנסה כמפיק בהצגות, "עם כיסא גלגלים את יכול למלא תפקידים מאוד מסוימים אז עברתי למאחורי הקלעים".

מתנה שהוא זוקף לזכות כיסא הגלגלים זה שהוא גילה מחדש את עניין הריקוד, "כשאנחנו ילדים הריקוד בא לנו באופן טבעי מבלי לחשוב מי רואה, ועם הזמן כל אחד מפתח לעצמו שפת ריקוד אישית. ברגע שעברתי לכיסא גלגלים נפתח לפני יקום חדש שניתק את הקשר בין כאב לריקוד. יקום שבו אני צריך ללמוד מחדש שפה של תנועה במרחב. ללמוד מחדש איך נכנסים לחדר ואיך

מתוך המופע

מתוך המופע

"כשאנחנו ילדים הריקוד בא לנו כאופן טבעי מבלי לחשוב מי רואה, ועם הזמן כל אחד מפתח לעצמו שפת ריקוד אישית. ברגע שעברתי לכיסא גלגלים נפתח לפני יקום חדש שניתק את הקשר בין כאב לריקוד. יקום שבו אני צריך ללמוד מחדש שפה של תנועה במרחב"
[אמיר ישהר]

סוגרים דלת זהו מעין מסע מחקר", במסגרת מסע החקר שלו הוא השתתף בסדנה של להקת מחול משולב בסן פרנסיסקו ואף נרשם ללימודי הוראה של מחול ותנועה, "זה היה מעשיר מאוד אך הבנתי שזה לא בשבילי".

לאחר כל המסע הארוך שעבר הגיע התפנית לפני שנה, "הזמינו אותי לאודישנים למופע של 'ורטיגו' – כוח האיזון" וכך מצאתי את עצמי בגיל 50 בהפקת מחול סופר יוקרתית, כשאני עובד קשה מאוד וכן היו רגעים שתהיתי ביני לבין עצמי האם זה לא גדול עליי, אבל למרות שאני לא אוהב את המילה הזאת, ראיתי שהמופע פשוט נוגע באנשים, מסלק סטיגמות וזה לא רק 'פאן' יש שם רגעים קשים וזה חלק מהכוח שלו. אנשים לא יוצאים ממנו אדישים". לסיום הוא אומר "אין דרך נכונה לרקוד והצורה שבה אתה מניע את הגוף שלך זו הדרך שלך, וכמו שאמר פעם ג'ורג ברנרד שואו "אנחנו לא מפסיקים לרקוד כי אנחנו מזדקנים. אנחנו מזדקנים כי אנחנו מפסיקים לרקוד".

"החיבור בין גוף לנפש"

הדמות השנייה שלוקחת חלק במופע המיוחד הוא שמואל דביר כהן (44) שמגיע למפגש שלנו במרכז המסחרי בסביון עם סקוטר

שמואל דביר כהן

ממונע עם כיסא. כבר מההתחלה די ברור שמדובר בדמות לא שגרתית עם הלוק ההיפסטרי והמבט הנוקב. כהן גר כל חייו ביהוד והוא נולד עם הפרעה נוירולוגית שגורמת למתח עודף בשריר וזה משפיע על אזור הצוואר והרגליים.

"גדלתי בסביבה רגילה ואף פעם לא נתתי להפרעה להגדיר את מי שאני" הוא מסביר ומפרט כיצד למד לתואר ראשון בכלכלה ותואר שני בפנינסים אותם סיים הצטיינות באוני' תל אביב. לאחר מכן עבד במטה של בנק לאומי. לאחר התואר הראשון נסע לטיול של שנה בהודו ועשה טרקים כמו עוד צעיר ישראלי שנוסע לשם אחרי הצבא. במהלך השנים הכיר את בת זוגתו ונולדו להם זוג בנות תאומות, נטע ואביב שהיום הן בנות שבע "כשהן היו בנות 4 לקחתי אותן לטיול להודו רק אני והן".

איך מסתדרים בטיול לבד בהודו?

"הן פשוט היו על הברכיים שלי כשנסעתי על הסקוטר שלי". גם ההודים שרגילים לדברים לא שגרתיים היו מופתעים מהמראה, "באחת הפעמים צלם של מגזין הודי צילם אותנו לעיתון". מאז הוא ביקר עוד כמה פעמים בהודו, "למדתי שם רפואה סינית והודית ובכלל בגלל שהרפואה המערבית לא מוצאת פתרונות לכאבים שלי התחלתי לחפש אותם בתורות מהמזרח וגם באופן עצמאי, כשאת התובנות שאני מפיק מכך אני מעוניין להעביר לאחרים".

ללהקת המחול 'ורטיגו' – כוח האיזון' הגיע במקרה, "ביום העצמאות לפני שנה וחצי החלטתי במקום לצפות במופע הזיקוקים החלטתי להתנסות במה שקרוי 'קונטקט אימפרוביזציה' ביישוב נטף. זה היה מרתק עבורי. שלוש שעות רקדנו ובסופו של הערב פנתה אליי טלי ורטהיים שיחד עם חי כהן מנהלים את הלהקה.

"אחרי שנוצר הקשר עם טלי ועברתי את האודישן, התחבבתי אם להצטרף לפרויקט. מאוד משנה אותי ההזדמנות לחקור את התנועה ואת המגע בשדה המחול של הקונטקט-אימפרוביזציה, עניין אותי להיות נוכח בתהליך היצירה של מופע מחול מקצועי, ובעיקר לרקוד בסטודיו עם רקדנים מקצועיים. לעומת זאת נרתעתי מההופעה עצמה. תוך כדי התהליך נהניתי כל כך, אבל מבחינתי אפשר היה לבטל את ההופעה.

פתאום, כאילו איזה עטלף בסין שמע אותי והביא לנו את הקורונה ופסטיבל ישראל שהיה אמור להתקיים ביוני נדחה למועד לא ידוע. ודווקא אז כאשר נלקחה ממני האפשרות לחלוק עם הקהל את היצירה, דווקא אז הבנתי את המשמעות האדירה שיש להופעה עצמה, ואת היכולת שלה להשפיע על התרבות ועל החברה שלנו".

שפה אומנותית

היצירה בה משתתפים ישהר וכהן נקראת Shape On Us מחול פואטי ושברירי. "כשהלהקה הוקמה" מסבירה טלי ורטהיים מנהלת הלהקה ביחד עם חי כהן, "התגאינו בכך שיש לנו בלהקה רקדנים עם גיוון פיזי. היום אנחנו כל כך במקום אחר שכבר פיתחנו שפה אומנותית. השיח עוסק במקצועיות של הרקדנים". הלהקה הצליחה עם השנים ליצור שפה אומנותית שבנויה על אלתור, מגע ובחינה של ניואנסים דקים. כל אלו ועוד מתגבשים במופע של הכוריאוגרף הישראלי הבינלאומי שרון פרידמן שמביא לידי שלמות את חוסר השלמות שניתן למצוא במופע שכזה.

פרידמן: "עבודת המחול היא קומפוזיציה לתשעה אנשים עם גיוון פיזי אדיר ויפה הפרויקט מאפשר לי ליצור עולם הפוך, כזה המתאם ומובנה מלכתחילה לכולנו. עולם שפוחת את המסך ומזמין את הצופה למבט מסוקרן ולא מתנצל על הגוף, התנועה ועל החלל בינינו".